

Esitys kuntajaon muuttamisesta Haapaveden kaupungin ja Nivalan kaupungin välillä**Esitys**

Haapaveden kaupungin jäsenet Tanja ja Antero Mäkelä ovat jättäneet 18.5.2020 Haapaveden kaupungille esityksen kuntajaon muuttamisesta siten, että heidän omistamansa enklaavin muodostama kiinteistö Näätälä (71-402-42-9) siirrettäisiin Haapaveden kaupungista Nivalan kaupunkiin.

Haapaveden kaupunki on kuntarakennelain (1698/2009) 11 §:n mukaisesti hankkinut esityksestä muutoksen kohteena olevien kuntien valtuustojen lausunnot ja toimittanut esityksen ministeriölle.

Esityksen perustelut

Esityksen tekijöiden mukaan siirrettäväksi esitetyltä kiinteistöltä on noin 1,5 kilometrin matka Haapaveden kaupungin rajalle. Lähimmälle Haapaveden kylälle on matkaa noin 5 kilometriä. Nivalan kaupungin keskustaan on noin 18 kilometriä, Haapaveden kaupungin keskustaan noin 27 kilometriä. Lyhyemmän matkan lisäksi Nivalan keskustaan on parempikuntainen tie.

Esityksen tekijät asioivat ainoastaan Nivalan kaupungin suuntaan; mm. sosiaali- ja terveyspalvelut on siirretty Nivalan terveyskeskukseen ja perheen lapset käyvät Nivalan kaupungin kouluissa. Esityksen tekijöiden mukaan Nivalan kaupunki on tehnyt vuosittain päätökset perheen lasten koulu- ja kyydityshakemuksista, ja ulkopaikkakuntalaisena päätöksiin liittyy aina epävarmuutta. Haapaveden kaupungin palveluista esityksen tekijät käyttävät ainoastaan maatalouspalveluja.

Lisäksi esityksen tekijät tuntevat kuuluvansa Ruuskankylän ja koulun kautta Maliskylän kyläyhteisöön. Keskittämällä palvelut Nivalaan asioiden hoito helpottuisi ja toimintamahdollisuudet sekä ihmisten että elinkeinon osalta paranisivat. Kunnan kannalta muutos olisi pieni, eikä juurikaan vaikuttaisi kunnan asukasmäärään, pinta-alaan tai palvelurakenteeseen.

Kuntien lausunnot

Haapaveden kaupunginvaltuusto on todennut 23.11.2020 lausunnossaan, että se ei vastusta kuntalaisaloitteessa esitettyjä siirtoja.

Nivalan kaupunginvaltuusto on todennut 29.10.2020 lausuntonaan, että Nivalan kaupunki puoltaa hakemuksessa mainitun enklaavin siirtämistä Haapaveden kaupungista Nivalan kaupunkiin.

Valmisteleva käsittely

Valtiovarainministeriö on kuntarakennelain 14 §:n mukaisesti määrännyt esityksen valmistele-
vasta käsittelystä. Ministeriö on hankkinut esityksestä kuntarakennelain 14 §:n 2 momentin
mukaisesti asianomaisen kiinteistörekisterin pitäjän ja maistraatin lausunnot.

Maanmittauslaitos toteaa 19.1.2021 antamassaan lausunnossa, että kiinteistöjärjestelmän
selvyys ja luotettavuus eivät kärsi siirrettäessä esitetty alue, kiinteistö 71-402-42-9 NÄÄ-
TÄLÄ, Haapaveden kaupungista Nivalan kaupunkiin. Maanmittauslaitoksessa on laadittu
yleissilmäyskartta sekä tilasijoituksen osoittava kartta ja tilaluettelo esityksen mukaisesta
alueesta.

Siirrettäväksi esitetyn alueen kiinteistörekisteriin rekisteröity pinta-ala on 12,4141 ha. Haa-
paveden kaupungin maa-alueen pinta-ala on 1049,82 km². Nivalan kaupungin maa-alueen
pinta-ala on 527,84 km². Nämä pinta-alat on laskettu Maanmittauslaitoksen maastotietokan-
nasta.

Digi- ja väestötietoviraston 5.2.2021 lausunnon mukaan Haapaveden kaupungista Nivalan
kaupunkiin siirrettäväksi esitetyn kunnan osan, kiinteistö 71-402-42-9 Näätälä, asukasmäärä
on 10. Kielisuhteiltaan alueet ovat yksikielisiä suomenkielisiä kuntia.

Valtiovarainministeriö on määrännyt 10.2.2021 kuntarakennelain 14 §:n 3 momentin mu-
kaisesti, että muutoksen kohteena olevat kunnat varaavat asukkailleen ja muille, jotka katso-
vat asian koskevan itseään, tilaisuuden tehdä huomautus esityksestä. Muutoksen kohteena
olevien kuntien valtuustojen tulee tämän jälkeen antaa esityksestä ja mahdollisista sitä kos-
kevista huomautuksista lausuntonsa.

Kuntien lausunnot

Nivalan kaupunginvaltuusto toteaa 25.3.2021 lausunnossaan, että määräaikaan 12.3.2021
mennessä ei kiinteistön Näätälä 71-402-42-9 siirtämisestä Haapaveden kaupungista Nivalan
kaupunkiin ole annettu lausuntoja Nivalan kaupungille. Omana lausuntonaan Nivalan kau-
punki puoltaa osaliitoksen suorittamista.

Haapaveden kaupunginhallitus toteaa 29.3.2021 lausunnossaan, että kaupunginhallituk-
sella ei ole huomautettavaa lausuntopyyntöön.

Valtiovarainministeriö on 4.5.2021 palauttanut asian Haapaveden kaupungin käsittelyyn,
koska kaupunki ei ole valtiovarainministeriön 10.2.2021 määräyksen mukaisesti varannut
asukkailleen ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, tilaisuutta tehdä huomautus
asiasta. Haapaveden kaupunginvaltuusto ei ole myöskään antanut kuntalaisten kuulemisen
jälkeen esityksestä ja mahdollisista sitä koskevista huomautuksista lausuntoaan.

Haapaveden kaupunginvaltuusto on 16.8.2021 päätöksessään todennut, että kunnan asuk-
kaille ja muille, jotka katsovat asian koskevan itseään, on varattu tilaisuus tehdä huomautus
esityksestä. Huomautuksia ei ole jätetty. Haapaveden kaupunginvaltuusto toteaa lausunto-
naan, että se puoltaa hakemuksessa mainitun enklaavin siirtämistä Haapaveden kaupungista
Nivalan kaupunkiin.

Sovellettava lainsäädäntö

Kuntajaon kehittämisen tavoitteet

Kuntarakennelain 2 §:n mukaan kuntajaon kehittämisen tavoitteena on elinvoimainen, alueellisesti eheä ja yhdyskuntarakenteeltaan toimiva kuntarakenne, joka vahvistaa kunnan asukkaiden itsehallinnon edellytyksiä. Tavoitteena on myös, että kunta muodostuu työssäkäyntialueesta tai muusta toiminnallisesta kokonaisuudesta, jolla on taloudelliset ja henkilöstövoimavaroihin perustuvat edellytykset vastata kunnan asukkaiden palvelujen järjestämisestä ja rahoituksesta sekä riittävästä omasta palvelutuotannosta.

Kuntajaon muuttamisen edellytykset

Kuntarakennelain 4 §:n mukaan kuntajakoa voidaan muuttaa, jos muutos edistää 2 §:ssä tarkoitettuja kuntajaon kehittämisen tavoitteita sekä parantaa:

- 1) kunnan toiminnallisia ja taloudellisia edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä ja tuottamisesta tai muuten edistää kunnan toimintakykyä;
- 2) alueen asukkaiden palveluja tai elinolosuhteita;
- 3) alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksia; tai
- 4) alueen yhdyskuntarakenteen toimivuutta.

Kunnan on muodostuttava yhdestä alueesta, joka muodostaa toiminnallisen kokonaisuuden, jollei valtioneuvosto alueellisen eheyden osalta lain 4 luvussa tarkoitetun erityisen kuntajakoselvityksen perusteella toisin päättä. Erityisellä kuntajakoselvityksellä pyritään siihen, että kunta muodostuisi yhdestä alueesta. Alueella tarkoitetaan yhden tai useamman kunnan tai niiden osan muodostamaa aluetta, johon kuntajaon muutos vaikuttaa. Kuntajaon muuttamisen edellytyksiä arvioidaan myös alueen tulevan kehityksen kannalta.

Päätöksenteon edellytykset siirrettäessä kunnan osa toiseen kuntaan

Kuntarakennelain 19 §:n mukaan kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voidaan päättää, jos minkään muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei vastusta muutosta.

Kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan voidaan päättää valtuuston vastustuksesta huolimatta, jos:

- 1) muutos on muutosta vastustavan kunnan kannalta vähäinen ottaen huomioon muutoksen vaikutukset kunnan asukasmäärään, maapinta-alaan, kunnallisiin palveluihin, talouteen, elinkeinotoimintaan, yhdyskuntarakenteen kehitykseen tai muihin niihin verrattaviin seikkoihin; tai
- 2) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun alueen kehittäminen edellyttää muutosta eikä muutos merkittävästi heikennä muutosta vastustavan kunnan toimintakykyä ja edellytyksiä vastata palvelujen järjestämisestä tai rahoituksesta.

Toimivallan jako valtioneuvoston ja ministeriön välillä

Kuntarakennelain 21 §:n mukaan valtioneuvosto päättää kuntajaon muuttamisesta tai sitä koskevan esityksen hylkäämisestä.

Ministeriö voi päättää kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto ei ole sitä vastustanut, tai hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos muutoksen kohteena olevan kunnan valtuusto on sitä vastustanut.

Ministeriö voi heti hylätä esityksen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan, jos se katsoo, ettei kuntajaon muuttamiselle ole riittäviä edellytyksiä. Muutoin ministeriö määrää esityksen valmistelevasta käsittelystä 14 §:n mukaisesti.

Muutoksenhaku kuntajaon muuttamista koskevaan valtioneuvoston päätökseen

Kuntarakennelain 53 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston ja ministeriön päätökseen kunnan osan siirtämisestä toiseen kuntaan saa valittamalla hakea muutosta muutoksen kohteena oleva kunta tai sen jäsen ja muuttamisesityksen hylkäämistä tarkoittavaan päätökseen esityksen tekijä.

Kuntajaon muuttamista tarkoittava valtioneuvoston tai ministeriön päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos korkein hallinto-oikeus kieltää täytäntöönpanon.

Kielellinen jaotus

Kielilain (423/2003) 5 § 4 momentin mukaan, jos kuntajakoa muutetaan, on samalla päätettävä muutoksen vaikutuksesta kuntien kielelliseen asemaan.

ESITTELIJÄN ESITYS

Esitystä perustellaan kuntarakennelain 2 §:n mukaisista kuntajaon muuttamisen edellytyksistä erityisesti alueellisesti eheän ja yhdyskuntarakenteeltaan toimivan kuntarakenteen kehittämällä sekä sillä, että alueesta muodostuisi toiminnallinen kokonaisuus.

Esityksen perustelut kytkeytyvät kuntarakennelain 4 §:n 1 momentin mukaisista kuntajaon muuttamisen edellytyksistä etenkin alueen asukkaiden palvelujen ja elinolosuhteiden, elinkeinojen toimintamahdollisuuksien ja yhdyskuntarakenteen toimivuuden parantamiseen.

Maanmittauslaitos on tuonut lausunnossaan esiin, että kiinteistöjärjestelmän selvyys ja luotettavuus eivät kärsi siirrettäessä esitetty alue Haapaveden kaupungista Nivalan kaupunkiin. Siirrettäväksi esitetty alue on kooltaan 12,4 ha. Alue on molempien kuntien näkökulmasta pieni.

Esitys koskee Haapaveden kaupunkia ja Nivalan kaupunkia, jotka molemmat puoltava esitettyä muutosta. Näin ollen esitys voidaan hyväksyä kuntarakennelain 19 §:n 1 momentin nojalla.

Ottaen huomioon kuntarakennelain 2 §:n mukaiset kuntajaon kehittämisen tavoitteet, 4 §:n mukaiset kuntajaon muuttamisen edellytykset, 19 §:n mukaiset päätöksenteon edellytykset, sekä sen, että molemmat muutoksen kohteena olevat kunnat puoltavat esitettyä muutosta, esityksen hyväksyminen on perusteltua.

Edellä olevan perusteella esitän, että valtiovarainministeriö päättäisi hyväksyä oheisen esityksen kuntajaon muuttamisesta Haapaveden kaupungin ja Nivalan kaupungin välillä.

Väestön kielisuhteiden huomioonottamisesta säädetään Suomen perustuslain 17 ja 122 §:ssä. Kielilain 5 §:n 4 momentin mukaan jos kuntajakoa muutetaan, on samalla päätettävä muutoksen vaikutuksesta kuntien kielelliseen asemaan. Koska Haapaveden kaupunki ja Nivalan kaupunki ovat molemmat kielilain 5 §:n perusteella yksikielisiä, suomenkielisiä kuntia, esitys ei aiheuta muutoksia kuntien kielelliseen jaotukseen.